

TOMASZ STOLARCZYK

KSIEGOSZBIÓR BIBLIOTEKI BERNARDYNÓW W ŁĘCZYCY NA PODSTAWIE INWENTARZA Z 1819 ROKU

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie struktury księgozbioru biblioteki bernardyńskiej w Łęczycy w początkach XIX wieku oraz enumeracja najważniejszych pozycji książkowych wchodzących w jego skład. Zrobiono to na podstawie inwentarza bibliotecznego z 1819 r.¹ Przy identyfikacji tytułów polskich książek posłużono się monumentalnym dziełem Karola Estreichera *Bibliografia Polska*². Przydatne przy opracowywaniu zagadnienia okazały się również następujące prace: Joanny Szady *Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej*³, Tomasza Stolarczyka *Inwentarze biblioteczne oraz Biblioteki konwentualne dominikanów, karmelitów, reformatów i bernardynów* i *Ochrona zbiorów w bibliotekach bernardyńskich, dominikańskich, jezuickich i paulińskich w XIII-XVIII w.*⁴, a także Aleksandra i Tomasza Sitników *Bernardyni łęczycy*⁵.

Dr TOMASZ STOLARCZYK — Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Oddział Wydawnictw Ciągłych; adres do korespondencji — e-mail: lenczycanin@poczta.onet.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9824-426X>.

¹ Archiwum Polskiej Prowincji Bernardynów w Krakowie (dalej: APBK), sygn. W-13: Akta Prowincji Wielkopolskiej Matki Bożej Anielskiej zakonu bernardynów, s. 3-11.

² K. ESTREICHER, *Bibliografia polska, cz. III: Obejmująca druki stóleci XV-XVIII w układzie abecadłowym* (dalej: Estreicher), t. 1, 2, 3, 4, 6, 11, 12, 13, 14, 22, Kraków 1891-2000.

³ J. SZADY, *Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej w II połowie XVIII wieku*, Lublin 2008 (dalej: Szady).

⁴ T. Stolarczyk, *Inwentarze biblioteczne XVII-XX w. środkowopolskich klasztorów dominikańskich i bernardyńskich*, w: *Dzieje książki i prasy. Przegląd badań za lata 2013-2015*, red. B. Iwańska-Cieślik, E. Pokorzyńska, współp. Z. Kropidłowski, D. Spychała, Bydgoszcz 2017, s. 79-94; TENŻE, *Biblioteki konwentualne dominikanów, karmelitów, reformatów i bernardynów na terenie obecnej Polski Środkowej w średniowieczu i XVI-XVIII w.: źródła do ich dziejów, zachowane księgozbiory, profile treściowe. Komunikat*, w: *Bibliotekarz – biblioteka – historia. Materiały konferencyjne z okazji Setnej Rocznicy Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*, red. A. Wałkowski, Warszawa 2018, s. 73-87; TENŻE, *Ochrona zbiorów w bibliotekach bernardyńskich, dominikańskich*,

Bernardyni przybyli do Łęczycy w 1632 r. Dzięki staraniom Doroty Piwo, wdowy po Krzysztofie, cześniku płockim, a dokument erekcyjny został wystawiony przez arcybiskupa gnieźnieńskiego Jana Wężyka 3 marca 1632 r. Pierwsze zabudowania klasztorne oraz kościół konwencki były drewniane. Poświęcenie świątyni odbyło się 24 sierpnia 1632 r. Natomiast kościół murowany wybudowano w latach 1636-1643. W 1864 r. w ramach represji za udział zakonników w powstaniu styczniowym car nakazał likwidację m.in. klasztoru łęczyckiego. Bernardyni jednak powrócili do Łęczycy w 1946 r.⁶

Klasztor bernardyński w Łęczycy posiadał także bibliotekę, która zdaniem A. K. Sitnika była, jak na tak niewielki konwent, dość dobrze zaopatrzona dzięki darczyńcom. Około 1630 r. wikariusz miejscowego kościoła farnego Jan z Łęczycy podarował bernardynom 250 książek⁷.

Podstawowym źródłem do odtworzenia dawnego, przedkasacyjnego księgozbioru biblioteki bernardynów w Łęczycy jest inwentarz biblioteczny zatytułowany *Catalogus Librorum Bibliothecae Conuentus Lanciciensis Patrum Bernardinorum* (dalej: Inwentarz) sporządzony 25 kwietnia 1819 r. Znajduje się on w *Aktach Prowincji Wielkopolskiej Matki Bożej Anielskiej zakonu bernardynów* (s. 3-11), a przechowywany jest obecnie w Archiwum Polskiej Prowincji Bernardynów w Krakowie⁸. Inwentarz pomija całkowicie adresy wydawnicze druków, podając czasami nazwisko autora, ale bez imienia, w pojedynczych przypadkach samo imię bez nazwiska, oczywiście nie licząc świętych znanych głównie z imienia, niekiedy też imię i nazwisko autora, ale bez tytułu książki, bywa, że tytuł ogólny, np. *Commentaria*, podawano tylko przy pierwszym autorze, natomiast następnych autorów, wymienianych bezpośrednio po tym pierwszym, podawano w łacińskim dopełniaczu (genetivus): *Commentarium Cornei a Lapide, D. Joannis Chrysostomi, S. Bernardi, S. Hieronymi*. Każdy opis zaczyna się od nowego numerowanego wiersza. W wypadku dzieł wielotomowych podawano liczbę tomów i woluminów. Inwentarz ma numerację przy każdej pozycji⁹.

---

jezuickich i paulińskich w XIII-XVIII w. w świetle ustawodawstwa zakonnego, w: *Ochrona zbiorów bibliotecznych*, red. R. Nowicki, J. Gomoliszek, K. Wodniak, Bydgoszcz 2016, s. 11-21.

⁵ A.K. SITNIK, T. SITNIK, *Bernardyni łęczycy. Dzieje klasztoru i kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP oo. Bernardynów w Łęczycy (1632-1864, od 1946)*, Kalwaria Zebrzydowska 2006.

⁶ Tamże, s. 28-29, 35-36, 73, 76.

⁷ Tamże, s. 38.

⁸ APBK, sygn. W-13, s. 3-11; inwentarz sporządzał, zgodnie z postanowieniami konstytucji zakonných z Warty z 1524 r., bibliotekarz zakonny (T. STOLARCZYK, *Ochrona zbiorów w bibliotekach*, s. 13).

⁹ T. STOLARCZYK, *Inwentarze biblioteczne*, s. 82, 85; TENŻE, *Biblioteki konwentualne dominikanów, karmelitów, reformatów i bernardynów*, s. 75-76.

Chcąc dokonać przeglądu zasobów łęczyckiej biblioteki bernardyńskiej pod kątem jej zawartości treściowej, należy zgrupować zapisy w inwentarzach według treści dzieł, posługując się typową dla bibliotek klasztornych klasyfikacją. Poniżej wymieniono najważniejsze dzieła wchodzące w skład łęczyckiego księgozbioru, liczącego – według Inwentarza – 383 dzieła w 440 woluminach.

1. Biblie i konkordancje: *Biblia Sacra, Biblia per partis una Graeco latina, Concordantia*¹⁰.

2. Komentarze do Pisma Świętego.: Cornelisa Cornelissena van den Steen (Cornelius à Lapide) *Commentarium*, Wojciecha Chrościńskiego (Chruścińskiego) *Job cierpiący [...] wierszem*, anonimowe *Commentarium super Euangelia* (2 egzemplarze), *Commentarium super Cantica*, *Commentarium super Ecclesiasticem*, *Commentarium in libros Regum*, *Commentaria in librum Esther*, św. Wawrzyńca *Commentaria*, Dionizego Kartuzja (Dionisius Ryckel Cartusianus) *Commentarium*, Hectora Pinto *In Ezechielem Prophetam Commentaria*¹¹.

3. Ojcowie, Doktorzy i Apologeci Kościoła: św. Augustyn, św. Jan Chryzostom (5 woluminów), św. Bernard, św. Hieronim, *Epitome Sanctorum Patrum* (5 woluminów)¹².

4. Dzieła teologiczne: Johna Dunsza (Duns Scotus) *Opus Doctrinae Scoticae* oraz 6 woluminów innych dzieł tegoż autora, *Loci communes theologici*, św. Antonina Pierozzi de Foligno (z Florencji) *Summa Moralis*, Piotra Lombarda *Textus Sententiarum (Sentencje)*, Bartolomeo Fumo *Summa Aurea Armilla Nuncupata, Casus Omnes ad Animarum Curam Attinentes*, Luisa de Granada (Ludwik z Grenady) *Dux Peccatorum*, Jana Morawskiego *Duchowna Theologia*, Patriciusa Benedicta Zimmera *Veritatis Christianae Religionis*¹³.

5. Zbiory kazań: Ignacego Orłowskiego *Koronacya N. P. Sokalskiej* oraz *Mocna Straż Korony Polskiej*, Ambrożego Nieszporkowicza *Odrobiny Stołu Krolewskiego*, Fabiana Birkowskiego *Kazania*, 2 woluminy *Kazań Polskich*

¹⁰ APBK, sygn. W-13, s. 3, 11.

¹¹ APBK, sygn. W-13, s. 3, 4, 9; Wojciech Chrościński (Chruściński), *Job cierpiący, z dobr i fortun wyzuty.... Z łacińskiego na polskie, według kommentu S. Grzegorza, Wielkiego Kościelnego Doktora wierszem przełożony w Roku Pańskim 1705. Przez Woyciecha Stanisława Chroscinskigo, J. K. Mci Sekretarza do druku podany, Warszawa 1705* [Estreicher, t. 3, s. 215-216].

¹² APBK, sygn. W-13, s. 3-4, 8.

¹³ APBK, sygn. W-13, s. 3-4, 5, 6, 7, 10; Jan Morawski, *Duchowna Theologia abo Kosciol Ducha S. to iest czlowiek doskonaly z nauki Pisma S. y Oycow SS. opisany przez X. Jana Morawskiego S. J. z przydaniem matery Kazań na niedziele y uroczyste święta przez cały rok w tey Xiędze zamkniony pod podobieństwem kosciola starozakonnego, Poznań 1695* [Estreicher, t. 11, s. 557].

oraz *Kazania polskie bez tytułu*, Stanisława Karnkowskiego *O Eucharisti Kazań 40 Rok łaski*, anonimowe *Sermones de Sanctis* (2 woluminy), *Humilia* (sic!) *super Epistolas et Euangelia*, *Conciones sine Titulo*, *Conciones super Festa*, *Conciones Dominicales* Johannes Heigerlina (Fabera) *Praedicabiles* (2 woluminy), Diego Estelli (Stella) *Conciones*, Francisco Labaty *Apparatus Concionatorum*, Mario Bignoni: *Enciclopediae Concionatorum*, Jacobusa Marchantiusa *Conciones Morales Continentes*, Roberta Bellarina *Conciones Habitaes*, Mateusza Kostrzewskiego *Powtórna Męka Chrystusa*, Giovanniego Chryzostoma Javelli (Iavelli) z Casale Monferrato *Conciones*¹⁴.

6. Polemiści: Alfonso de Castro *Fratris Alfonsi de Castro, Zamorensis, ordinis Minorum Regularis Observantie, Almae provinciae sancti Jacobi, adversus omnes haereses Libri quatuordecim*, Piotra Drogoszewskiego *Tarcza Wiary S. Katolickiej*, Jana Kostki Wujkowskiego (Wojkowski) *Prawda otwierająca Dyssydenckie Oczy*, Bernarda Paxyla (Kołek) *Mono-*

¹⁴ APBK, sygn. W-13, s. 3-5, 8; Ignacy Orłowski, *Chwała koronna, szczęśliwa koronacja monarchini całego świata maryi, w cudownym iey obrazie sokalskim, anielską ręką wymalowanym, od oycy ś. Innocentego XIII złotą koroną, udarowanym roku 1724 dnia osmego Września od różnych kaznodziejów stylem panegirycznym w kościele WW. OO. Bernardynów, przez całą oktavę aktu tego wysławiona... zapisana przez jednego zakonnika konwentu Sokalskiego, Lwów 1726* [Estreicher, t. 12, s. 427-428]; Ignacy Orłowski, *Mocna Straż korony Polskiej niezliczonemi przy cudownym obrazie Sokalskim Najsświętszy Boga Rodzicy Maryi w kościele OO. Zakonu Świętego Franciszka Obserwantów, rozlicznych cudów łaskami uzbroiona tryumfalną, teyże Królowey Nieba y ziemi, koronacją poprzedzającą. Pod Prześwietnym imieniem Jaśnie Wielmożney J. M. Pani P. Zofii z Potockich Puzyniny, Pisarzowey Wielkiej W. X. L. Stegwilskiej, Upińskiej, Boptańskiej &c. Starościny, Pani Fundatorki y Dobrodziejki naszey na większa wspaniałość aktu tego: zordynowana a przez iednego Zakonnika Braci mnieyszych S. Franciszka Obserwantów Konwentu Sokalskiego za licencyą Starszych świata remonstrowana Roku od zstąpienia z Nieba na ziemię Pana zastępów* [Estreicher, t. 12, s. 428]; Ambroży Nieszporkowicz, *Odrobiny Stołu Krolewskiego, abo Historia o cudownym obrázie Naświęt. Pánny Maryey Częstochoowskiej. Od Łukasza S. ná Cyprysowym domu Loretáńskiego stole málowanym, w Żydowskiej, y Greckiej Ziemi, w Rusi ná Zamku Belskim, á potym w Koronie Polskiej ná Jásney Gorze Częstochoowskiej Dioeczyey Krakowskiej, gdzie pod strażą Braći Zakonu S. Pawła Pierwszego Pustelniká, iuz ná czwarte sto lat w godnym od Krolestw Europy zostáie poszánowaniu, wielkiemi cudami, y łaskámi wslawiona. Z greckich, y łácińskich historyków y pisarzów Kościoła Jasnogorskiego zebrana, na X części rozdzielona. Przez X. Ambrozego Nieszporkowitza, Zakonu Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika Świętey Theologiey Doktorá, ná Jásney Gorze Apostolskiego Poenitencyarzá do druku podana* [Estreicher, t. 12, s. 137]; prawdopodobnie *Kazania na niedziele y święta doroczne* [Estreicher, t. 2 s. 142-143]; *Eucharistia, abo o przeniaświetszym Sakramencie y Ofierze ciała y krwi Pana Zbawiciela y Boga naszego, pod osobą chleba y wina, Kazań czterdzieści. J M. Księdza Stanisława Karnkowskiego Arcybiskupa Gnieźnińskiego, Kraków 1602* [Estreicher, cz. 3, t. VIII, Kraków 1903, s. 119]; Damian Kostrzewski *Powtórna Męka Chrystusa Jezusa w Najsświętszym Sakramencie we Czwartki Postu Wielkiego kazaniemi prezentowana y pod imieniem P. Damiana Kostrzewskiego przez X. Fortunata Łosiewskiego do druku podana, Warszawa 1729* [Estreicher, t. 10, s. 414].

machia pro defensione Fidei, Roberta Bellarmina *De Controuersiis*, Wilhelma van der Lindta *Panoplia evangelica*, Georga Gengella *Vindiciae Mariane Innocentiae*¹⁵.

7. Hagiografia: *Vita Raphaelis de Proszewice* (Rafała z Proszowic) 2 egzemplarze, Wincentego z Kielczy *Vita S. Stanislai Episcopi Cracoviensis*, *Vita Sancti Simonis de Lypnica* (Szymona z Lipnicy), *Vita Stanislai Hosii Cardinalis*, anonimowego autora *Cuda św. Antoniego*, *Martyrologium Romanum*, anonimowego autora *Vita Abrahae Isaae*, Adama Makowskiego *Żywot Panny Barbary Langi*¹⁶.

8. Ascetyka i mistyka: anonimowego autora *Meditationes*, Georgiusa a Regina Angelorum (Georg Gaillardt) *Decus Marianum*, Thomasa Klage *Linda Mariana*¹⁷.

7. Katechetyka: *Catechismus Parochialis latini et polonici*¹⁸.

8. Liturgika: *Ceremoniale Minoritum*¹⁹.

9. Prawodawstwo kościelne i zakonne: *Regula S. Francisci et explicatio ejus*, *Statuta Generalia Ordinis Sancti Francisci*, *Reguła Ś[więtego] Benedykta*, *Expositio super Regulam S. Francisci*, *Libri Canonum Concili Tridentinis*, *Decreta Summorum Pontificum*, dekrety synodu wrocławskiego²⁰.

10. Prawo świeckie: *Konstytucye Koronne y W. X. Litewskiego*, *Statuta Regni Poloniae*, *Institutiones Juris Regni Poloniae*, Joosta van Damhoudera

¹⁵ APBK, sygn. W-13, s. 3-4, 9; Piotr Drogoszewski, *Tarcza Wiary Chrystusowej, którą uzbroiony Polak, łatwo może przytępić Oryza Lutrow, osobliwie Kalwinow*, Warszawa 1708 [Estreicher, t. 4, s. 323]; Jan Kostka Wujkowski (Wojkowski), *Kontrowersye Polskie abo prawda otwieraiąca Dyssydeńskie oczy do poznania prawdy prawdziwey Wiary Chrystusowej Wiary katolickiey na Theatrum polskim wystawiona przez X. Jana kostkę Woykowskiego kanonika Pultuskiego z przydatkiem o niewierności y ślepocie Żydowskiey y o płonney ich nadzie oczekiwanego przyścia Messyasza* [Estreicher t. 22, s. 408]; Bernard Paxyl (Kołek), *Monomachia pro defensione Fidei ss. Trinitatis hoc est Duellum seu concertatio e diuinis Scripturis, SS. Patrum et Doctorum testimoniis, S. Conciliorum decretis, Romanorum Pontificum approbationibus...* Kraków 1616 [Estreicher, t. 13, s. 170-171]; Georg Gengell, *Vindiciae Mariane innocentiae per enervationem propositionum quadraginta illibatae conceptioni pretiosissimae Dei Parentis adversantium...* Lwów 1725 [Estreicher, t. 6, s. 94-95]; A. Makowski, *Kwiat światobliwego żywota szlachetney Panny Barbary Langi, wystawiony ku chwale Bożey...* Kraków 1655 [Estreicher, t. 11, s. 52]; *Panoplia evangelica, sive de verbo Dei scriptum atque ... non scriptum et quae ad Traditiones Apostolicas pertinent pertractantur et adversus infesta Catholicae Iesu Ecclesiae hostium tela defenduntur Vvilhelmo Lindano Dordraceno S. Th. Authore* [Szady, s. 218]; *De controuersis Christiane Fidei, Adversvs Hvivs temporis Haereticos*.

¹⁶ APBK, sygn. W-13, s. 9, 10, 11.

¹⁷ APBK, sygn. W-13, s. 5, 9; Georgius a Regina Angelorum, *Decus Marianum sive Rosa et Lilium Diversae in singulas totus anni praecipuas festiuitates Beatissimae Dei Genitricis*.

¹⁸ APBK, sygn. W-13, s. 11.

¹⁹ APBK, sygn. W-13, s. 8.

²⁰ APBK, sygn. W-13, s. 5, 6, 10.

Praxis Rerum Ciuiliūm i *Pupillorum Patrocinium*, Fridricha von Spee *Cautio Criminalis*, Macieja Wesenbaeiusa *Commentarius in pandectas juris civilis et codicem Justinianeum*, Marcin Paciorkowski *Regula processus Granitialis*²¹.

11. Filozofia: nieznanne dzieło Plutarcha z Cheronei oraz Jana Brożka *Apologia pro Aristotele*²².

12. Historia kościelna i świecka: Cesarego Baronio (Baroniusza) *Annales Ecclesiasticae* oraz ich wydanie polskie pt. *Roczne Dzieje, Kroniki Braci Mniejszych, Historia Societatis Jesu, Historiae Lithuanie*, Macieja z Miechowa *Chronica Regni Poloniae*, Salomona Neugebauera *Historia Rerum Polonicarum*, Petera van der Kun *De Republica Haebreorum* (2 egzemplarze), Marcusa Iunianusa Iustinusa *Historia ex Trogo Pompeio quattuor et triginta epithomatis collecta*, Euzebiusza Pamfiliusza z Cezarei Palestyńskiej *Historia ecclesiastica*, Wawrzyńca Suriusa *Commentarius brevis rerum in Orbe gestarum*, Johanna Georga Lairitza *De bellis inter Austriacos et Gallos*²³.

13. Autorzy starożytni: Cycerona *Epistolae*, Terencjusza *Comediae*²⁴.

14. Humanści: Erazm z Rotterdamu²⁵.

15. Medycyna: anonimowego autora *De Medicina*²⁶.

16. Nauki przyrodnicze: Leopolda Biwalda *Phisica Generalis et particularis*²⁷.

17. Słowniki: Simone Majoli *Elenchus Colloquiorum*²⁸.

18. Varia 2 egzemplarze *Poliantea* Domenico Mirabelliego Nani, niezidentyfikowane dzieła Diego de Baeza, Johanna Wilda (Ferusa), Diego Estelli (Stelli), Mikołaja z Lyry, Wincentego Ferreriusza, Jeremiasa Drechsela (3 woluminy), Ambrogio da Aleppo (Ambrogio Calepio), Andrzeja Maksymiliana Fredry, św. Szymona z Lipnicy *Teatrum Vitae Humanae* Thoeodora Zwingera i *Index hujus Teatri rerum continentium*, Juvenalisa

²¹ APBK, sygn. W-13, s. 4, 6, 7, 10; *Regula processus Granicialis campestris Regni Poloniae secundum praxim moderni saeculi ad dislimitanda bona regalia...* Częstochowa 1749 [Estreicher, t. 13, s. 11].

²² APBK, sygn. W-13, s. 8; Jan Brożek, *Apologia pro Aristotele et Evclide, contra Petrum Ramvm et alios... Avthore Ioanno Broscio SS. Th. Doct...* 1652 [Estreicher, t. 2, s. 361].

²³ APBK, sygn. W-13, s. 3, 5, 6, 9, 11; *Roczne dzieje kościelne od Narodzenia Pana y Boga naszego Jesvsu Christvsu. Wybrane z rocznych dzieiow kościelnych Cesara Baronvsza, kardynała S. R. K. nazwanych Annales Ecclesiastici. Przez X. Piotra Skarge Societatis Jesv.* [Estreicher, t. 1, s. 376; Estreicher, t. 12, s. 88, Szady, s. 234].

²⁴ APBK, sygn. W-13, s. 5, 9.

²⁵ APBK, sygn. W-13, s. 6.

²⁶ APBK, sygn. W-13, s. 11.

²⁷ APBK, sygn. W-13, s. 11.

²⁸ APBK, sygn. W-13, s. 3.

Charkiewicza *Przewodnik do oyczyzny niebieskiej*, Adriena Mangota *Monita sacra ex S. scriptura et SS. Patribus potissimum collecta*²⁹.

Z powyższej prezentacji wybranych dzieł wynika, że biblioteka łączyczych bernardynów była typową biblioteką klasztorną swego czasu: zdecydowanie przeważały pisma kaznodziejskie, w tym najważniejszych kaznodziejów, istniała duża liczba dzieł teologicznych czołowych teologów średniowiecznych i nowożytnych, komentarzy do Biblii. Nie zabrakło również dzieł polemicznych i hagiograficznych. Z medycyny i nauk przyrodniczych znalazło się po jednym dziele. Spośród filozofów starożytnych był jedynie Plutarch z Cheronei, natomiast biblioteka zakonna posiadała komentarz do filozofii Arystotelesa pióra Jana Brożka. Było również kilka prac z zakresu historii kościelnej i świeckiej. Dość licznie reprezentowane było prawo zarówno kościelne, jak i świeckie. Wśród dzieł biblioteki bernardyńskiej dominowali autorzy kościelni, świeccy zaś byli nielicznie reprezentowani. Spośród czołowych humanistów w bibliotece braci mniejszych znajdowało się jedynie niezidentyfikowane dzieło Erazma z Rotterdamu, a z klasyków starożytności Cynceron i Terencjusz. W bibliotece bernardyńskiej znajdowało się też zaledwie kilka egzemplarzy Pisma Świętego. Brakowało literatury pięknej w języku polskim. Dzieła w języku łacińskim zdecydowanie przeważały, z języków narodowych w bibliotece łączyczyckiej reprezentowany był jedynie polski.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA RĘKOPIŚMIENNE

Archiwum Polskiej Prowincji Bernardynów w Krakowie, sygn. W-13: *Akta Prowincji Wielkopolskiej Matki Bożej Anielskiej zakonu bernardynów*, s. 3-11.

ŹRÓDŁA DRUKOWANE I WYDAWNICTWA ŹRÓDŁOWE

ESTREICHER Karol, *Bibliografia polska*, cz. III: *Obejmująca druki stóleci XV-XVIII w układzie abecadłowym*, t. 1, 2, 3, 4, 6, 11, 12, 13, 14, 22, Kraków 1891-2000.

²⁹ APBK sygn. W-13, s. 3, 4, 9, 10, 11; Juvenalis Charkiewicz, *Przewodnik do oyczyzny niebieskiej zawierający w sobie Regułę trzeciego Zakonu O. S. Franciszka Braci pokutujących, przywileje tego zakonu y odpusty, Roczny Kalędarz Świętych niektórych tercyaryzów, wiadomość także o znacznych osobach w tym zakonie, z medytacyami za każdy dzień miesiąca y nabożeństwem zwyczajnym tercyarskim, na trzy części rozdzielony...* Wilno 1758 [Estreicher, t. 14, s. 146].

OPRACOWANIA

- SITNIK Aleksander Krzysztof, SITNIK Tomas, *Bernardyni łączycy. Dzieje klasztoru i kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP oo. Bernardynów w Łęczycy (1632-1864, od 1946)*, Kalwaria Zebrzydowska: Wydawnictwo Calvarianum 2006.
- STOLARCZYK Tomasz, *Inwentarze biblioteczne XVII-XX w. środkowopolskich klasztorów dominikańskich i bernardyńskich*, w: *Dzieje książki i prasy. Przegląd badań za lata 2013-2015*, red. Bernadeta Iwańska-Cieślik, Elżbieta Pokorzyńska, współp. Zdzisław Kropidłowski, Dariusz Spychała, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego 2017, s. 79-94.
- STOLARCZYK Tomasz, *Biblioteki konwentualne dominikanów, karmelitów, reformatów i bernardyńców na terenie obecnej Polski Środkowej w średniowieczu i XVI-XVIII w.: źródła do ich dziejów, zachowane księgozbiory, profile treściowe. Komunikat*, w: *Bibliotekarz – biblioteka – historia. Materiały pokonferencyjne z okazji Setnej Rocznicy Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*, red. Andrzej Wałkowski, Warszawa: Wydawnictwo SBP 2018, s. 73-87.
- STOLARCZYK Tomasz, *Ochrona zbiorów w bibliotekach bernardyńskich, dominikańskich, jezuickich i paulińskich w XIII-XVIII w. w świetle ustawodawstwa zakonnego*, w: *Ochrona zbiorów bibliotecznych*, red. Ryszard Nowicki, Joanna Gomoliszek, Katarzyna Wodniak, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego 2016, s. 11-21.
- SZADY Joanna, *Księgozbiory parafialne w prepozyturze wiślickiej w II połowie XVIII wieku*, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 2008.

KSIĘGOZBIÓR BIBLIOTEKI BERNARDYNÓW W ŁĘCZYCY
NA PODSTAWIE INWENTARZA Z 1819 ROKU

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie struktury treściowej księgozbioru biblioteki bernardyńskiej w Łęczycy w początkach XIX w. oraz enumeracja najważniejszych pozycji książkowych. Uczyniono to na podstawie inwentarza bibliotecznego (*Catalogus Librorum Bibliothecae Conuentus Lanciensis Patrum Bernardinorum*) sporządzonego 25 kwietnia 1819 r. Chcąc dokonać przeglądu zasobów łączycyjskiej biblioteki bernardyńskiej pod kątem jej zawartości treściowej, należy zgrupować zapisy w inwentarzach według treści dzieł, posługując się typową dla bibliotek klasztornych klasyfikacją.

Słowa kluczowe: bernardyni; Łęczycza; biblioteka; inwentarz; XIX wiek.

BOOK COLLECTION OF THE BERNARDINE LIBRARY IN ŁĘCZYCA
ON THE BASIS OF THE INVENTORY OF 1819

Summary

The purpose of this article is to present the structure of the Bernardine Library collection in Leczyca in the early nineteenth century and to list the most important books. This was done on the basis of a library inventory (*Catalogus Librorum Bibliothecae Conuentus Lanciensis Patrum Bernardinorum*) prepared on April 25, 1819. In order to review the resources of the Bernardine Library in Leczyca, its inventory content should be grouped in inventories according to the content of the works, using a typical library monastic classification.

Translated by Wojciech Kamiński

Key words: Bernardines; Łęczycza; library; inventory; nineteenth century.